

KOT

KUNST OMKRING TROLDEN
NR. 3, 25. ÅRGANG SEPT. 2017

SEPTEMBER**2017****Aktuelt**

Udstilling: Flower Power – Blomster fra nær og fjern

Mandag den 4. – mandag den 2. oktober

Udstilling: Malerier af Ellen Pedersen på Vejen Bibliotek

 Fredag den 22. kl. 16 fernisering vises til lørdag den 7. oktober

Billedkunstner Lise Buurgård og Bente Sonne

Torsdag den 28. kl. 19.30

Koncert: Et familieportræt med Tanja Tismar og fem sangere. Se sidste nummer af dette blad.
Entre: 100/125 kr

OKTOBER 2017** Søndag den 1. fernisering kl. 16. – torsdag den 5. kl. 11 – 18 og fredag den 6. kl. 11-16**

Udstilling: Vores naboer fra 6760 Ribe med taler Anker Ravn Knudsen

Tirsdag den 3. kl. 19.30

Foredrag: Ørnebjergkolonien ved Henrik Quistorff.
Se side 23. Entre: 60/80 kr.

 Mandag den 23. kl. 19.30

Foredrag nr. 1: Spansk malerkunst fra El Greco til Goya ved Jørgen Steinicke ved udgivelse af bog.

Onsdag den 25. kl. 19.30

Foredrag: Botaniker Henning Knudsen fortæller om bogværket Flora Danica, der udkom hen over 120 år. Entre: 60/80 kr.

NOVEMBER**2017****Onsdag den 1. kl. 19.30**

Koncert: Mikkel Andersen – spansk guitarist
Entre: 125/150 kr.

 Fredag den 3. kl. 16 fernisering

Multikunstner Troels Trier
Udstillingen er åben lø-sø kl. 13-17

Fortsat: NOVEMBER**2017****Onsdag den 8. kl. 19.30**

Foredrag: Museumsinspektør Peter Kristiansen fra Rosenborg Slot fortæller om Maria Sibylla Merian. Se omtale i sidste nummer af bladet. Entre: 60/80 kr.

Søndag den 12. kl. 11-17

Sidste udkald for at se Flower Power-udstillingen.

 Mandag den 13. kl. 18.30

Filmen: Cezanne og Zola. Billet i Rødding Bio tlf. 74845400 med let anretning. Bestilling tlf. 31908748.

Onsdag den 15. kl. 19.30

Foredrag: Smykker og kunstgenstande i kongefamiliens eje ved lektor Bjarne Steen Jensen. Se side 12.
Entre: 60/80 kr.

 Mandag den 20. kl. 19.30

Foredrag nr. 2: Spansk malerkunst fra El Greco til Goya ved Jørgen Steinicke ved udgivelse af bog.

 Tirsdag den 21. kl. 19.30

"Et kunstværk jeg holder af" fortalt af nogle af foreningens medlemmer. Tilmelding til Lisbeth 31908748.

Onsdag den 29. kl. 19.30

Koncert: Kammerkoret GOCK (Grinsted og Omegns Kor) giver julekoncert. Se side 11.
Entre: 100/125 kr.

DECEMBER**2017****Fredag den 1. og frem mod juleaften**

Udstilling: De 24 monterer i Camilla Berners udstilling åbnes sammen med de 700-900 tilmeldte skolebørn gradvist i dagene op til juleaften og står fuldt færdig fra anden juledag - gratis adgang.

Arrangementer uden piktogram eller stedangivelse foregår på Vejen Kunstmuseum

 Kunst 6630, Rødding

 Sydjysk Kunstforening, Galleri 46, Holsted

NYT FRA VEJEN KUNSTMUSEUM

I løbet af juli måned voksede museets sale til med det aktuelle væld af blomster – en fortælling om et motiv, der findes i mange af samlingens værker. Optakten er verdenskunst med de tre originalværker af den helte enestående Maria Sibylla Merian. En velbevaret hemmelighed er det, at denne verdensdame, der i 1699 rejste til Surinam for at dokumentere især sommerfuglenes metamorfose fra larve til puppe til sommerfugl, er repræsenteret med en enestående samling af blomsterskildringer i gouache på pergament i de kongelige samlinger på Rosenborg Slot. Vær med den 8. november kl. 19.30, når Peter Kristiansen fortæller værkernes historie.

Som en rød tråd gennem udstillingen vises talrige af Flora Danicas 365 lægeplanter – ukrudt ville nogen kalde mange af dem, men nyttige kan de være mod mange forskellige lidelser! Det enestående bogværk kaster botaniker Henning Knudsen lys på under et foredrag den 25. oktober kl. 19.30. Han er specialisten, der har skrevet den store bog om Flora Danicas historie.

Forskning på vej

Med tak til Beckett-Fonden har Vejen Kunstmuseum fået mulighed for at projektansætte kunsthistoriker Malene Wagner. Over en årrække har hun specialiseret sig i den europæiske og især den danske Japanreception. På europæisk plan var Karl Madsen, den senere direktør for Statens Museum for Kunst, tidligt ude, da han i 1885 udgav sin bog om japansk kunst. Men hvad var det for asiatiske indtryk, der mødte billedhugger Niels Hansen Jacobsen, da han fra 1892 var bosat i Paris. Malene Wagner har påtaget sig at skabe et tidsbillede af mulige påvirkninger. Mange af hans kunstnereboer på 65, boulevard Arago var blandt de toneangivende i optagelsen af de asiatiske impulser.

Efterårsferiens-værksteder med Laura Baruël

I uge 42 byder museet på værkstedsaktiviteter på Atelierloftet. Onsdag, torsdag og fredag, dagligt kl. 11-15, kan man arbejde med blomstertryk under kyndig vejledning af Laura Baruël. I den aktuelle udstilling ses hendes surreelt farvestrålende tryk. Der arbejdes med syntetisk stof, der under varmetryk får og bevarer planternes sarte reliefform. Kom og vær med. Alle er velkomne – voksne og børn. ■

▲ Laura Baruëls bregnekjole er fra hendes 2007-udstilling "Wilderness" på Designmuseum Danmark.
▼ Over en årrække har hun arbejdet med varmetryk af farvelagte planter. Kom og prøv teknikken i museets Efterårsferieværksted.

ABC PÅ MUSEET

Af Marie Strøm, museumsformidler

Ti af Vejen Kommunes 1. klasser har sagt ja til at deltage i museets ABC-projekt. Hver klasse gæster museet fem gange. Projektet løber frem til sidst i november, og i uge 35 fik museet besøg af de første kuld 1. klasser. Formidler Sophus Ejler Jepsen og jeg tog imod nysgerrige børn, hvoraf langt fra alle tidligere havde besøgt museet og Atelierloftet. Det kom tydeligt til udtryk i form af begejstrede udråb ved synet af Atelierloftets dekorede trappeopgang. Det gav eleverne en forsmag på projektets tilbud om en eksperimenterende og kreativ tilgang til tilegnelsen af alfabetet.

**ABC
PÅ MUSEET
ER ET PILOTPROJEKT,
HVOR TI FØRSKELLIGE
1. KLASSER I VEJEN KOMMUNE
ARBEJDER KREATIVT
OG EKSPERIMENTERENDE
MED TILEGNELSE AF
ALFABETET.**

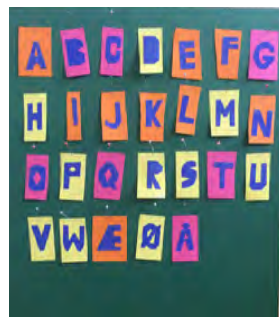
► På Atelierloftet på Vejen Kunstmuseum er en elev i gang med at lime bogstaver op på sit navneskilt.

◀ Et par elever fra Jels laver nye ord med bogstavmassen, der er opstået, da de har klippet deres navneskilte op til enkeltbogstaver.

Besøg 1 står vi midt i, og flere hold har allerede trykt klassesæt af deres individuelle "1. klasses ordbog". Over en årrække har billedkunstner Sophus Ejler Jepsen på museet arbejdet med formidling, der lægger kunstneriske vinkler på tilegnelse af dansk. Det aktuelle ordbogsprojekt tager afsæt i disse erfaringer. Eleverne arbejder bl.a. finmotorisk med at klippe bogstaver af karton til deres personlige navneskilt. Senere på dagen klippes navneskiltene op til enkeltbogstaver, så eleverne gruppevis kan sammensætte nye ord til deres klasses ordbog. Ved hjælp af oliekridt, håndkraft og samarbejde har de trykt ordbøger til hele klassen! Det er vores oplevelse, at børnene er gået glade og stolte hjem med de ordbøger, de selv har skabt – fra foldning af omslag til færdig bog med otte udfyldte sider. Inspireret af temaet om Gutenberg og bogtrykkerkunsten afsluttede en enkelt klasse endda dagen, noget overraskende, med en navnehyldest til manden, som effektiviserede trykpressen.

Besøg 2 rummer en kropslig og sanselig erfaring af alfabetet. Her møder eleverne alfabetet i museets rammer – med en lyttestation i Hansen Jacobsens stuer, bogstavpuslespil i Malerisalen og følestation i Skibelundsalen. På Atelierloftet former eleverne gruppevis de store bogstaver i alfabetet med deres egne kroppe. Iklædt hvidt tøj fotografere børnene i bogstavformationer på sort bund. Konturerne bliver senere digitaliseret til "Klassens alfabet", som efterfølgende kan bruges som skrifttype – både i skolen og hjemme.

▲ På Atelierloftet præsenterer I. b fra Jels Skole deres første klasses ordbøger.

▼ Nedenfor ses tre ord på en side i en af de unikke gubbede ordbøger.

Besøg 3 og 4 har helt andre tematiske overskrifter, men stadig med fokus på tilegnelse af alfabetet for elever i 1. klasse. Her kommer de bl.a. til at arbejde med matematiske bogstavplakater, bogstavernes geometri og billeder, der illustrerer talemåder. Her får eleverne mulighed for at anvende klassens egen skrifttype fra deres andet besøg, når talemåderne skrives ind på computer. Klasse for klasse trykkes de illustrerede talemåder som færdige bøger.

Besøg 5 er et afsluttende eftermiddagsarrangement på museet for forældre og søskende. Gennem en fælles workshop er det nu børnenes tur til at videregive teknikker til mor og far, når der skal klippes bogstaver til familiens bogtrykkeri. Dette afsluttende besøg byder også på en udstilling af børnenes kreative produktion fra et efterår med ABC på programmet. Vi håber, at børn og forældre får en oplevelse af, at både museet og billedskolen indbyder til fordybelse, læring og leg. Også i andre sammenhænge end projektet ABC på museet.

Gennem de senere år er de kreative fag blevet nedprioriteret i folkeskolen. Dette pilotprojekt er tænkt som en optakt til tilbagevendende forløb, hvor museet fungerer som et kreativt supplement til skolens

danskfaglige undervisning. På museet arbejder eleverne sig ind på alfabetet med fokus på stoflighed, design/formgivning og sanselighed. I samarbejde med lærerne vil vi gerne samle erfaringer om, hvordan vi med museet som ramme kan give elever fra 1. klasse en både faglig og kunstnerisk oplevelse. Museumsleder Teresa Nielsen og formidler Sophus Ejler Jepsen har i denne forbindelse også gjort sig overvejelser om et tilsvarende forløb med fokus på skolens andet centrale fag – matematik. Ved at bygge

videre på efterårets erfaringer håber vi siden at kunne byde et nyt kuld 1. klasser velkommen til "Matematik på museet".

Deltagende skoler i ABC på museet:

Østerbyskolen, Jels Skole, Gesten Børnecenter, Andst Børne- og Skolecenter, Holmeåskolen, Højmarkskolen, Brændstrup Kristne Friskole og Bække Skole. ■

▲ Et par elever fra Jels er i færd med at gubbe en af fire sider i deres "Første klasses ordbog".

▼ Ved Troldespringvandet præsenterer 1. klasse fra Gesten stolt deres helt unikke ordbøger.

NIELS SKOVGAARD OG KERAMIKKEN

Af *Teresa Nielsen, museumsleder*

I den tidlige sommer 2018 viser Vejen Kunstmuseum i samarbejde med Skovgaard Museet i Viborg en udstilling om den alsidige kunstner Niels Skovgaard. Hans livsværk er så stort, at det deles på de to adresser for siden i udvalg at vises på Fuglsang Kunstmuseum. I Viborg bliver omdrejningspunktet Niels Skovgaards malerier, mens det i Vejen er oplagt at fokusere på ham som billedhugger.

I det historiske anlæg Skibelund Krat, få kilometer fra Vejen Kunstmuseum, står i granit Niels Skovgaards skulpturelle hovedværk, "Magnusstenen" fra 1898. I bogen, der udkommer i forbindelse med udstillingen, perspektiveres skulpturen af Mikael Wivel og Teresa Nielsen. Der kommer også tekster, der belyser andre sider af hans skulpturelle virke og i særdeleshed hans arbejde med keramikken.

Som billedhugger Niels Hansen Jacobsen blev også Niels Skovgaard grebet af keramikens muligheder for at lave skulpturer, hvor kunstneren selv kan vælge stoflighed og farve. Primært i perioden fra efteråret 1884 til begyndelsen af 1890'erne arbejdede Niels Skovgaard med keramikken. Hvor Hansen Jacobsen i 1890'ernes Paris blev en af den danske stentøjshistories pionerer, skabte Skovgaard sin keramik i lertøj på pottemagerværksteder i udkanten af København i samspil med sine søskende og kunstnervenner som Theodor Philipsen, Elise Konstantin Hansen og Thorvald Bindsbøll. Størsteparten af Skovgaards keramik er dekorerede fåde, hvor han indledningsvis arbejdede med indridsning af motiverne med klart optrukne konturer. Over tid gik han over til at dekorere mere i maleriets ånd med farvetone på farvetone.

▲ I Arkiv for Dansk Design, Designmuseum Danmark, findes Niels Skovgaards principskitse til de to lysestager, som museet fik i 2015.

►► Der findes også hans tegning til krukken med de tre hanke. På forsiden ses et par af væslerne.

▼ På bagsiden har han afprøvet dekorationernes form.

En deponering fra Statens Museum for Kunst

Med kærkommen støtte fra Augustinusfonden erhvervede Vejen Kunstmuseum i juni 2015 et par lysestager, som Niels Skovgaard har signeret januar 1888. Læs mere om dem i Kunst omkring Trolden nr. 4 2015 – bladet findes digitalt på www.vejenkunstmuseum.dk, vælg DET SKER i øverste tværmenu. Gemt væk i privateje havde de længe kun været kendt fra et gammelt sort-hvidt foto, gengivet sammen med en trehasket krukke. Fantastisk ville det være atter at se de tre værker forenet... og en tilfældig søgning i den nationale database over kunstmuseernes samlinger (www.kid.dk) gjorde det muligt. Det viste sig, at krukken siden 1982 har været en del af samlingen på Statens Museum for Kunst.

Som optakt til den kommende udstilling blev en deponeeringsanmodning afsendt. Med tak til Peter Nørgaard Larsen, Kasper Monrad og Anne Duer har krukken siden juli 2017 stået på en hylde i Keramiksamlingen på Vejen Kunstmuseum.

Lysestager og vase med væsel-varianter

De to stager og hankene på krukken viser i modelleringen Niels Skovgaards rige evner som billedhugger og dekorationerne afspejler hans suveræne grafiske sans. Den øverste del af krukken har han smykket med tre forskellige abstrakte dekorative arabesker, der er ført på i et par millimeters relief – rødt på blå bund.

I Arkiv for Dansk Design på Designmuseum Danmark findes en anseelig samling af Niels Skovgaards skitser, heriblandt en stor blyantstegning til væselkrukken, på det nærmeste i størrelsesforholdet 1:1. På bagsiden ses som små skriblerier et væld af Niels Skovgaards variationer over potentielle dekorationsmuligheder, hvoraf to ligger ret tæt på den endelige ornamentik, ligesom farveholdningen allerede her er noteret. Tegningens hovedmotiv har han lavet til den professionelle drejer, formodentlig på Johan Wallmanns værksted i Utterslev. Med en klar kontur anviser han krukken målsatte grundform. Da den var drejet op, modellerede Skovgaard væselhankene – og måske ikke med den kyndige håndværkers perfektion... I hvert fald fremgår det af registreringen på SMK, at krukken ved overdragelsen havde: "to væselhoveder påklitstrede, det tredje dyr afbrækket ved haleroden og atter limet sammen." Tænkeligt er det også, at tidens tand kan have været hård ved de frit modellerede dyr.

Den nederste del af krukken er - i ganske lavt relief og uden indridsning af konturen - smykket med en mere naturalistisk dekoration, hvor de lange fligede blade skyder op af jorden med antydning af en

blålig stængel. Et sted mellem bladene bevæger en snegl sig adstadiigt af sted med sit sneglehus i lidt højere relief og med indridset kontur.

Det helt særlige ved krukken er de tre dyr, der som gotikkens vandspyer/gargoils skyder sig ud fra krukken med et fast greb om det hvævede bånd, der vandret skiller krukken øverst og nederste udsmykning. Allerede på Niels Skovgaards tid er de omtalt som væsler. Naturtro virkelighedsgengivelser er de dog ikke. Som han ved lysestagerne tager sig den kunstneriske frihed at give væslerne overdimensionerede ører og pigge langs ryggraden, har han på krukken givet dyrene langt længere haler, end væsler har i virkeligheden. Til gengæld er længden oplagt, da

Skovgaard i Skønvirketidens ånd elegant svinger deres haler op som hanke. Omkring et tiår senere lavede Karl Hansen Reistrup hos Kähler en mægtig taljeret gulvkrukke med fire hermelineer som hanke. I en mere naturalistisk form valgte han at bruge deres lange kroppe som hanke og gav dem korte haler, som hermelineer har i virkeligheden.

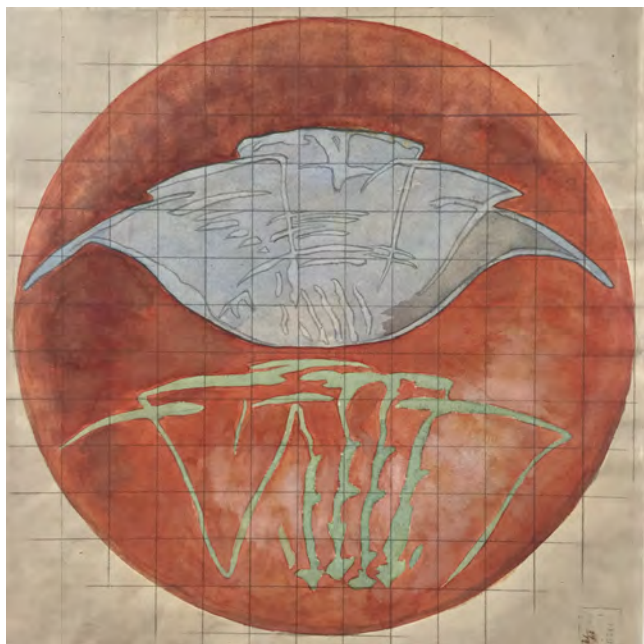
EFTERLYSNING

Allerede i Skovgaards levetid kom meget af hans keramik i museumseje. Men der er en del beskrevne værker, hvis ejere måske kan findes. Hvor er de mindst tre stykker, som den kunstkyndige Karl Madsen havde i sin samling? Det ene var et fad med et plantemotiv, et andet var smykket med et Medusahoved, måske som det, der ses her i billedspalten, og et tredje mindedes Skovgaard i et brev til sin søster Susette:

"Jeg har fået et dejligt japansk broncefad [sic] af Karl Madsen for min tallerken med salamanderen." Af helt særlig interesse ville det være at finde nr. 403 fra Skovgaards 70-års udstilling i 1928: "Fad med Ornament, dannet ved Solstraalers Fald gennem en sleben Karaffel. Monogr. Marts 1890. Diam 33. Tilh. Ingeniør I. Rump." Mon motivet er den sært udflydende form, der ses på en af hans skitser i Arkiv for Dansk Design? Skulle der være læsere med viden om Niels Skovgaards keramiske værker og skulpturer vil Vejen Kunstmuseum gerne kontaktes på tlf. 79966940 eller museum@vejen.dk. ■

Mon nogen kender ejerne af de fåde, hvis skitser ses her?

KAMMERKORET GOCK

Julekoncert onsdag den 29. november kl. 19.30

Kammerkoret GOCK (Grindsted og Omegns Kor) er et klassisk a cappella kor med omkring 25 medlemmer, der synger et bredt repertoire strækkende sig fra middelalder- og renaissancemusik til nyere værker af samtidige komponister. Centralt i repertoiret er romantisk musik og en del kirkemusik.

Koret har givet mange koncerter forskellige steder i Danmark, og hvert andet år arrangeres en korttur til udlandet, hvor der bl.a. har været sunget i England, Italien, Belgien, Litauen, Slovakiet og Island. I sommeren 2016 gik turen til Tyskland, hvor de vigtige byer for reformationen Weimar, Erfurt og Eisenach besøgte, så inspirationen til en reformationskoncert i Hulsig i maj 2017 blev lagt. Ved samme lejlighed holdt koret en koncert på Skagen Museum, hvor GOCK's to huskomponister Per Drud og Keld Telén præsenterede deres bidrag til koncerten.

Koret dirigeres af Elisabeth Fischer Jessen, der er uddannet i klassisk sang på Syddansk Musikkonservatorium i Esbjerg. Her har hun desuden taget eksamen i sangteknik og modtaget undervisning i korledelse. Gennem de sidste fem år har hun opbygget sig en stor erfaring både inden for børne- og voksenkor i Syd- og Sønderjylland, hvor hun har stået i spidsen for diverse kor rundt om i landsdelen.

Til koncerten vil koret synge et blandet juleprogram. Første del vil bestå af en mere klassisk afdeling. Dernæst synges der ældre og nyere julesange, og der sluttes af med en række kendte danske julesalmer. Undervejs er der et par fælles julesalmer. ■

► Vinterægget -fremstillet til kejserinde Dagmar 1913.

SMYKKER OG KUNSTGENSTANDE I KONGEFAMILIENS EJE

Foredrag onsdag den 15. november kl. 19.30

Af gymnasielektor Bjarne Steen Jensen

▼ Kovsh fremstillet af Fabergé, gave fra kejser Alexander III og kejserinde Dagmar til kong Christian IX og dronning Louise, 1892.

De fleste kongefamilier - således også den danske - ejer juveler og pragtgenstande, som gennem generationer er nedarvet eller kommet til ved giftermål mellem de fyrstelige familier.

Hvert smykke eller kunstgenstand har sin historie, og dens udformning afspejler tidens smag. Nogle ting er skabt med en enestående genialitet i anvendelse af materialer og udformning. Mest kendt er det russiske juvelerfirma Fabergés påskeæg (fremstillet 1885-1916), som var påskegaver til kejserinde Dagmar og hendes svigerdatter, kejserinde Alexandra. Disse æg repræsenterer det ypperligste, der nogensinde er skabt af juvelerarbejder. Men Fabergé skabte et utal af genstande i en mere beskedne udformning - disse er dog også enestående smukke og elegante. Der er i den danske kongefamilie fra Fabergé en del genstande, som er skabt i anden halvdel af 1800-tallet og i det første årti af 1900-tallet.

Fabergé er ikke kendt for sine smykker. I den danske samling er derimod mange smykker, som er fremstillet hos andre kendte juvelerer: kronjuvelerne hos juveler Weishaupt i Hanau, smykker fremstillet i empiren hos de parisiske juvelerer (kronprinsessens rubin-garniture) eller hos Cartier og mange flere.

De kongelige smykker og kunstgenstande viser dermed højdepunkterne i slægtens historie.

Værdien af smykkerne ligger ikke kun i stenenes størrelse, men lige så meget i deres historie. Antallet af århundreder er mere vigtigt end antallet af karat. ■

▲ Kronprinsesse Mary med rubiner fra Napoleons kroning.

▲ Kroningsbroche.

◀ Perlepoires, som er de smykker, som Hendes Majestæt Dronningen oftest anvender ved lejligheder, hvor der bæres galla.

GUITARIST MIKKEL ANDERSEN

Koncert onsdag den 1. november kl. 19.30

Mikkel Andersen er født i 1972 og uddannet på Nordjysk Musikkonservatorium i Ålborg, Royal College of Music i London samt Det jyske Musikkonservatorium i Århus.

Han har spillet koncerter som solist og som kammermusiker både herhjemme og i store dele af Europa, USA, Canada, Syd- og Latinamerika og i hele Norden.

I 2009 udgav han CD'en "El llanto de la guitarra" efterfulgt af "Puesta de sol" i 2012. Begge udgivelser er blevet spillet intensivt på klassiske radiokanaler, og "El llanto de la guitarra" var ved udgivelsen Ugens CD i P2. Februar 2017 udgav han sin 3. Solo CD "Un buen Día" med musik fra Spanien og Sydamerika samt af forskellige tyske og italienske barokkomponister.

Mikkel Andersen har særligt udmærket sig i sit store engagement i ny komponistmusik. En række danske og udenlandske komponister har derfor skrevet værker dedikeret til og uropført af Mikkel Andersen, hvilket har bragt en række danske værker ud af landet og en række udenlandske værker ind i landet – en kultureksport/import, der har medført både anerkendelse og synlighed i store dele af verden.

I 2012 startede Mikkel Andersen con amore-projektet "Casa de la Guitarra" – Københavns Guitarskole, der har til huse i Kvarterhuset på Amagerbro og skaber fællesskab for en række gitarelever i alle aldre. Huset rummer børn fra alle samfundslag og skaber udvikling af de særligt sensitive kompetencer, som børnene bærer naturligt. Guitarskolen har desuden samarbejde med Børnekulturhuset Amár.

Mikkel Andersen og Københavns Guitarskole, "Casa de la Guitarra", har i øvrigt nært samarbejde med udvikling af guitarpædagogikken på musikskolerne i Maniitsoq og Sisimiut i Grønland og nyder det sociale engagement i samarbejdet med lærerne og undervisningen af de grønlandske børn. ■

Aftenen byder på værker af
Joquin Turina (1882 – 1949)
Johann Sebastian Bach (1685 – 1750)
Heitor Villa – Lobos (1887 – 1959)
Leo Brower (født 1939)
Antonio Lauro (1917 – 1986)
Isaac Albéniz (1860 – 1909)

På de følgende sider bringes Camilla Berners artikel, hvor hun som billedkunstner sætter uventede vinkler på især ukrudt. På det første billede mejes de livskraftige mælkebøtter ned. De viser sig ellers at have været en af skønvirketidens yndede ornamentter; og i 1960'erne og 70'erne blev de billede på kræfter, der ikke kan holdes nede. Symbolværdien er klar, når man ser, hvordan kunstneren Susette Holten i 1895 gjorde mælkebøtten til vartegn for "Kvindernes Udstilling" – den første officielle mønstring af de kvindelige kunstneres værker...

Camilla Berner

Camilla Berner (født 1972) har sagt ja til fra den 1. december at vise et retrospektivt udsnit af sit livsværk i museets årlige "julekalenderudstilling". Med naturen som omdrejningspunkt er der en god sammenhæng mellem hendes uddannelse og hendes virke: I årene 1995-1998 gik hun på Chelsea College of Art and Design, London. Herhjemme var hun i 2001 på Kunstakademiets Arkitektskole og derefter et halvår på Landbohøjskolens afdeling for landskabsarkitekter.

Naturen som arbejds materiale

Et ikonisk værk er MÆLKEBØTTERUTE fra 2003. Mange kender Margueriteruterne – vejvisere til Kongerigets perler. Men hvad er Mælkebøtteruten?! Ordet vækker et hav af modsatrettede associationer: Ukrudt, smukt gult tæppe, irritation, utæmmelighed, florette kroner... Mælkebøtteruten var i 2003 en del af et kunstprojekt i Søndermarken på Frederiksberg. Camilla Berner satte skilte ved de "selvsåede" genvejsstier, der bryder med det anlagte. Projektet spørger til, hvilken natur vi vil og skal have, og hvad der hører til hvor.

Noget beslægtet gjorde hun i 2014 med OVERSETE NYHEDER. Kongens Nytorv i København ville p.g.a. metrobyggeri i princippet være utilgængeligt fra 2012 til 2018. Men hvad skete der bag plankeværket? Det skimtede Camilla Berner fra et vindue højt over pladsen. Ad kringlede veje fik hun adgang til Krinsen – det formelle haveanlæg med rytterstatuen af Christian V. Som en opdagelsesrejsende blev hun vidne til den vilde naturs indtog. Vinden, fugle og andre dyr havde ført nye vækster til. Glad spirede et lille figentræ og andre planter, der på ingen måde "hørte til" og ville have været luget bort i en almindelig hverdag. Den skjulte verden præsenterede hun i billeder og tekst på Kongens Nytorv, på Den Frie samt i en tankevækkende radioudsendelse: [http://www.dr.dk/radio/ondemand/pl/natursyn-64#/. ■](http://www.dr.dk/radio/ondemand/pl/natursyn-64#/)

▲ I 2003 opstillede Camilla Berner i Søndermarken på Frederiksberg skilte til Mælkebøtteruten. De anviste de selvgroede stier.

▼ Hun har gemt skabelonen til sprayning af de gule blomster.

▼▼ Ved en tilfældighed ses en mælkebøtte på Camilla Berners foto fra 2014 af en lille figenplante, som var ved at vokse frem på Krinsen på Kongens Nytorv.

DER ER MULIGHEDER I DET SKIDT - UKRUDT I KUNSTNERISK UDSAGN

Af Camilla Berner, billedkunstner

Artiklen blev første gang trykt i tidsskriftet *Flora og Fauna* okt. 2010.

Denne udgave er redigeret med små ajourførende tilretninger.

I min kunst bruger jeg planter som billeder til at afspejle, diskutere og abstrahere over forholdet mellem kultur og natur. Specielt ukrudtsplanter har haft min interesse. I 2010 etablerede jeg projektet "Den Urbane Have" for Statens Kunstfond. Her blev udfordringen at gå fra at arbejde repræsentativt med planter til at blive meget konkret ved direkte at benytte planter i en permanent have. Det vender jeg tilbage til.

Det, der interesserer mig, er de fortællinger, vi knytter til naturen. Den måde, vi iscenesætter og ser naturen på, afspejler kulturelle værdinormer og indgroede handlingsmønstre. Naturen er der jo altid. Den er blot ikke altid den, vi gerne vil have den til at være. Det er i dette spændingsfelt, jeg synes, det bliver interessant. Ved tab af kontrol er der mulighed for opbygning af nye virkelighedsforståelser.

Ukrudt repræsentativt

Ukrudt er en fantastisk "ting"! I biologisk forstand er der tale om ruderalplanter, dvs. hårdføre planter, som kan klare sig på stenet og kompakt jordbund, med hvad dertil hører af ekstreme klimatiske udsving. Jeg bruger bevidst ordet 'ukrudt', fordi det er en kendt kulturel betegnelse. Ukrudt provokerer. Det gør det ikke på samme måde, hvis man omtaler samme plantegruppe som ruderalplanter. Ukrudt kan vække stærke følelser i folk, alle har en holdning til denne kategori af planter – men set fra et biologisk synspunkt ved de færreste reelt noget om disse planter, andet end at det er uønsket vegetation. Ukrudt

► På standen står der: "Velkommen i det fri. Nu starter sæsonen" – for hvilke planter?

◀ "Pavement and Parliament" – installation i en nedlagt FLSmidt-hal i Valby, København.

kommer af det gamle danske ord u-græs, som yderligere understreger, hvor meget uvilje, der kan mobiliseres mod disse planter, som ikke vokser, som vi vil, og hvor vi vil. Det ligger næsten allerede implicit alene i ordet, at her udfolder sig en evig strid mellem natur og kultur, mellem samfundsmæssige normer, idealforestillinger og historiske adaptationer. Det er ikke uden betydning for, hvordan jeg udvikler mine værker, at ukrudt har denne iboende karakter af modstand, noget uregerligt og anarkistisk. Og det faktum, at der er tale om en overset plantegruppe, i hvert fald når det kommer til at tillægge dem en positiv betydning. At beskæftige sig med det oversete er i sig selv bekræftende, fordi det åbner folks øjne og mulighed for innovation - at tænke nyt om det, vi tror vi kender. Betegnelsen UKRUDT dækker jo, mod forventning hos de fleste ikke-natur-vidende mennesker, over en rig mangfoldighed og diversitet af plantearter med historie om medicinsk- og anden nytteanvendelse. Desuden kan man jo spørge sig selv, hvorfor der bruges så mange ressourcer på at holde planter nede som er så levedygtige.

Det var bl.a. det, værket "Pavement and Parliament" (2003) handlede om; netop at pege på mangfoldigheden og diversiteten i den bynatur, som vi ikke normalt tilegner nævneværdig værdi, i modsætning til et relativt lille antal arter blandt de officielt anvendte og anerkendte planter i byen. Værket blev til i en nedlagt FLSmidt-hal i Valby. Det "mimede" det, der skete på den omkringliggende nedlagte industrigrund udenfor. I revnerne i betongulvet var der lagt ny jord og sået en græsart, som

skulle repræsentere vækst generelt. Titlen "Pavement and Parliament" refererer til, at der er en mængde planter, der har "Magten" (Parliament) – det er de accepterede og officielt anvendte, og så er der alle de andre: "Pøblen" (Pavement) – dem som "bare er der nede i jordhøjde". En liste ophængt i relation til værket opremsede de forskellige arter registreret i umiddelbar nærhed af hallen.

I en billedkunstnerisk sammenhæng er ukrudt for mig en slags katalysator til refleksion over nogle af de kulturelle overbevisninger, vi ofte handler mere eller mindre bevidstløst ud fra. Ukrudt udfordrer vores ideer om, hvad der er natur, men det peger også på, at vores opfattelse af natur er tæt forbundet med ideer om orden og uorden.

▼ "Den Urbane Have", som den så ud, da den var nyanlagt i efterår 2009 ved Metropol, Sigurdsgade 26, København.

Ukrudt anvendt

Af flere omgange er jeg vendt tilbage til én bestemt byggetomt på ydre Nørrebro i København. Dels på grund af stedets særlige rum og karakter, dels fordi det blev hjemsted, ja nærmest den have, hvor alle de plantearter, jeg arbejdede med, stammede fra. Kvarteret omkring byggetomten er et af de hårdere og mere socialt belastede. Det ligger ikke op af, men tæt på et baneterræn. I dette kvarter, hvor der ellers ikke er grønne åndehuller eller rolige pladser at søge i nærheden, får dette lille rum med et

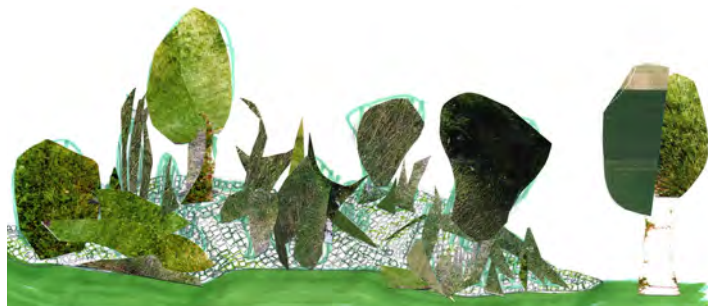

væld af høje og lave, tætte og åbne plantevækster en stærk karakter af oase.

Det var da også dette sted, jeg opsøgte, da jeg for Statens Kunstfond fik til opgave at lave "Den Urbane Have". Haven var dengang næsten færdiganlagt, men i sagens natur langt fra færdiggroet. Den ligger ved Professionshøjskolen Metropol, et campus på Nørrebro, i et anlæg, som er udformet af landskabsarkitekt Henrik Jørgensen.

Først måtte jeg spørge mig selv: Hvad er en "urban natur"? – Hvorledes kunne jeg skelne mellem én slags natur i byen som urban, mod en anden, også bynatur, som var ikke-urban? Er en byhave urban natur bare fordi den ligger i byen? En bypark simulerer gerne et andet landskab, som er funktionelt, romantisk eller andet, og parken er ofte et billede på et samspil mellem strømninger i samfundet og natursyn fra den tid, den blev anlagt. Måske er den endda anlagt på et tidspunkt, hvor der ikke var by omkring parken. Dens nuværende placering i byen gør den vel ikke nødvendigvis til urban natur? Parkerne kan godt som rum være urbane, men selve naturen finder jeg ikke udpræget urban. Derimod rummer byggetomterne noget, der umiddelbart i deres vildnis minder om noget på landet, men ved nærmere eftersyn er en unik blanding af arter bestående af vilde planter i skønsom blanding med en række kulturplanter. Kulturplanter der måske er efterladt af den sidste ejer. Nytteplanter kommet dertil på tilfældig vis. Arter der er så underlige sammen, at det ville være utænkeligt selv at have plantet dem sammen. Alt sammen et resultat af den infrastruktur, der er i byerne, hvor mennesker såvel som fugle, bringer frø med sig fra mange steder. Og en natur man hverken ser på landet eller i en traditionel bypark. Dertil kommer det kraftfulde billede af planternes vækst i evig konkurrence med byens arkitektur. Landskabsarkitekten G.N. Brandt talte bl.a. om det groedes kraft, når han refererede til planter, der voksede frem mellem eller gennem belægning.

På Nørrebro-tomten og dens 1716 m², som jeg havde beskæftiget mig med tidligere, er alle disse aspekter til stede. Der findes mælkebøtter, eng-brandbæger, alm. katost, håret star osv. i blanding med alm.

◀ En af Camilla Bernes collage-skitser til "Den Urbane Have".

▲ Frøbanken til "Den Urbane Have" findes i et par montrer ved en trappeopgang på Metro-pol med udsigt til haven.

ildtorn, buddleia, æbler, morgenfrue, kartofler og mynte - alle på hver deres måde reminiscenser af tidligere aktivitet på stedet. Selve byggetomtens rum har store rumlige og æstetiske kvaliteter, men er også interessant, fordi det på samme tid er et sted, der både er en del af og uden for det samfund, det placerer sig i.

Det syntes fuldstændig selvfølgelig at tage udgangspunkt i byggetomten på Nørrebro og de planter, der gror der. Men der var nogle åbenlyse problematikker, jeg måtte tage stilling til.

Først og fremmest den overvejende negative holdning til disse steder og deres vegetation. De selvsamme holdninger, som jeg i kunsten har kunnet bruge som aktiver og modbilleder. Ydermere hjemsesøges et sådant vildnis i byerne gerne af eksistenser med en tilfældig og sløset omgang med deres omgivelser: Hundeejere, som ikke ser nogen grund til at rydde op efter deres hunde, og andre som synes, stedet har så ringe værdi, at det lige så godt kan anvendes som en losseplads. Spørgsmålet var så, hvordan jeg kunne komme ud over det ikke-gyldige og give det værdiløse værdi. Hvordan jeg ved at bruge disse planter og dette beplantningsudtryk kunne vise, at det var et fuldt ud tilsigtet ønske og ikke et tilfældigt udtryk, som var et resultat af glemsel og ligegyldighed.

Desuden lå der en mere konkret problematik i, at der kun var ca. 300 m², til rådighed, der hvor "Den Urbane Have" skulle anlægges. Det var derfor umiddelbart svært at genskabe et vildnis, og samtidigt tilgodese diverse andre ønsker fra bygherren. Og sidst men ikke mindst ønskede jeg at benytte et kunstnerisk greb i haven, altså at det i en eller anden

udstrækning godt måtte være repræsentativt stadigvæk, og billedskabende. Så hvor end jeg gerne ville, kunne "Den Urbane Have" ikke blive så vild som byggetomten.

Processen tog sin begyndelse i mit samarbejde med biolog Jon Feilberg, som registrerede alle planter, der var at finde på Nørrebro-byggetomten. Der viste sig, at være 124 forskellige arter. Ud fra byggetomtens floraliste blev der udarbejdet en beplantningsplan for "Den Urbane Have", hvor 58 arter

af de 124 blev anvendt. For at kunne navigere i forhold til planternes indbyrdes konkurrenceforhold og deres placering i haven, har de enkelte plantehuller fået titler; "Skovgruppen", "Eng-gruppen", "Ruderat-gruppen" osv.

For at fastholde byggetomten som det konceptuelle udgangspunkt for projektet, har jeg inden dørene på campus opsat en frøbank, som rummer frø af samtlige 124 arter fra byggetomten på Nørrebro.

Ved frøene er det noteret, om planterne har haft nogen form for anvendelse. Frøbanken har således også en formidende dimension.

"Den Urbane Have" er således bygget op over og henter sin inspiration fra vegetationen på byggetomten. Byggetomter dukker op og forsvinder igen. I deres korte levetid er de en nulstilling af byens vækst, hvor naturen i stedet får lov at tage over: En frodig biologisk mangfoldighed vokser frem og fremstår i sig selv som et paradoks til den øvrige 'planlagte' natur, der normalt er at finde i byerne.

Den grundlæggende idé med haven er at udnytte dette paradoks, at benytte byens allerede eksisterende store artsdiversitet i planter.

Haven består af to chausséstensbelagte bakkegrupper med spredt beplantning i plantehuller og i fugerne mellem stenene. Inspirationen til de store bakkede former er hentet fra det omkringliggende anlæg med de mindre græsbakker, som landskabsarkitekt Henrik Jørgensen har arbejdet med. Som en form for ramme for haven har jeg valgt en traditionel chausséstensbelægning for derigennem at give billedet af naturen og væksten i relation til og i konfrontation med byen og byens belægning. Væksten vil med tiden udfolde sig i et udtryk mellem urbanitet og vildnis. I mødet mellem belægning, og i hvordan belægningen er afgrænset i mødet med omgivelserne, søges et udtryk, der fortæller om byens opbygning af lag. Det sidste lag øverst forskydes og fortrænges måske helt af det forrige. Billedet skal illustrere, hvordan det byggede udfordres af den latente natur, der ligger gemt i jorden; et billede på en evig forhandling mellem natur og kultur. ■

ØRNEBJERGMALERNE I ROLD SKOV

Foredrag tirsdag den 3. oktober kl. 19.30

Af forfatter Helge V. Qvistorff

Efter krigen i 1864 blev mottoet, at det, der var tabt udadtil, skulle vindes indadtil. Det gjorde, at der kom en helt ny interesse for det danske land, og ikke mindst for Jylland. Kunstmalerne fik øjnene op for, at der var motiver at hente, og især ved Skagen, men også ved Silkeborgsøerne, fandt de landskaber og miljøer, der talte til dem.

Kunstnerkolonier opstod rundt omkring i landet, og for dem alle skete det nærmest ved tilfældigheder. Sådan var det ikke med den kunstnerkoloni, der i år 1900 blev etableret i Rold Skov ved bakkekuden Ørnebjerg. Med inspiration fra den lokalt fødte billedhugger Anders Bundgaard (Gefionspringvandet og Cimbrertyren) og godsejerparret Dahl, der ejede herregården Moesgaard ved Aarhus og Buderupholm i Rold Skov, gik en række kunstnere sammen og dannede et aktieselskab. På bakkekuden byggede de et kunstnerhjem med atelier.

"Ørnebjergkolonien" var tænkt som en konkurrent til Skagen. Man kan sige, at det var kunstnere, der rangerede lige under berømtederne i Skagen. Blandt dem var Peder Mønsted, Agnes og Harald Slott-Møller, Sigvard Hansen og Valdemar Secher.

I længden var huslejen for bakkekuden og ejendommen sikkert en økonomisk belastning for nogle af kunstnerne, og det hele sluttede i 1917, hvorefter den velhavende maler Hans Nikolaj Hansen købte det hele og opførte en stor villa på toppen af Ørnebjerg med smuk udsigt over Lindene Ådal. Mange af datidens personligheder kom på besøg i kunstervillaen, og der eksisterede et kunstnerliv gennem tre generationer.

Villaen gik til ved en pyromanbrand i 1945, og ruinen ligger der den dag i dag. Historien om "Ørnebjergkolonien" var gået i glemmebogen, men heldigvis havde forfatteren Helge V. Qvistorff gjort notater om den for mange år siden, og de har dannet grundlaget for hans bog

▼ Maleren og grafikerens Hans Nikolaj Hansen arbejder ved en pult.

INDHOLD

Flower power, side 3

ABC-projekt på Vejen Kunstmuseum, side 4

Niels Skovgaard og keramikken, side 8

Koncert med Kammerkoret Gock, side 11

Foredrag om kongelige smykker og kunstgenstande, side 12

Guitaristen Mikkel Andersen, side 14

Udstilling med værker af Camilla Berner, side 15

Ellen Pedersen udstiller på Vejen Bibliotek, side 22

Foredrag om Ørnebjerg-malerne i Rold Skov, side 23

FORSIDE En let beskåret gengivelse af et af fotografierne i serien "Oversete Nyheder", Camilla Berners buketter komponeret af de vilde blomster, som hun samlede på Kongens Nytorv, 2014. Læs mere side 15.

K.O.T. - Kunst omkring Trolden udgives i samarbejde mellem Museums- og Kunstforeningen for Vejen og Omegn og Vejen Kunstmuseum.

Indmeldelse af nye medlemmer til Museums- og Kunstforeningen for Vejen og Omegn kan ske på Vejen Kunstmuseum, Østergade 4, 6600 Vejen, tlf. 79 96 69 40 eller på mail: pv@vejen.dk

REDAKTØRER

Gunna Kjelstrøm
Engparken 6, 6580 Vamdrup
tlf. 29663896
gunna.kj@gmail.com

Teresa Nielsen
Vejen Kunstmuseum
museum@vejen.dk
www.vejenkunstmuseum.dk

LAY-OUT SKABELON
www.helle-jensen.dk

Medlemmer af kunstforeningen får bladet tilsendt. Bladet ligger fremme på museet og sendes til museets samarbejdspartnere.

Museums- og Kunstforeningen for Vejen og Omegn
www.vejenkunstforening.dk

Formand Anker Ulsdal
Vester Alle 84
6600 Vejen
tlf. 61713654
anker@ulsdal.dk